

הנחיות פרקליט המדינה	הנחיית פרקליט המדינה מספר 2.25 - מדיניות העמדה לדין על עבירה לפי סעיף 3 לחוק המחשבים - "מידע כוזב" או "פלט כוזב"
	ט' חשון תשע"ז, 10 נובמבר 2016

2.25 – מדיניות העמדה לדין על עבירה לפי סעיף 3 לחוק המחשבים – "מידע כוזב" או "פלט כוזב"

מטרת הנחיה זו היא להתוות את שיקולי התביעה לעניין העמדה לדין על עבירה לפי סעיף 3 לחוק המחשבים, התשנ"ה – 1995 (להלן: "חוק המחשבים").

המסגרת הנורמטיבית:

1. סעיף 3 לחוק המחשבים, שכותרתו "מידע כוזב או פלט כוזב" קובע כי:

(א) העושה אחת מאלה, דינו - מאסר חמש שנים:

(1) מעביר לאחר או מאחסן במחשב מידע כוזב או עושה פעולה לגבי מידע כדי שתוצאתה תהיה מידע כוזב או פלט כוזב;

(2) כותב תוכנה, מעביר תוכנה לאחר או מאחסן תוכנה במחשב, כדי שתוצאת השימוש בה תהיה מידע כוזב או פלט כוזב, או מפעיל מחשב תוך כדי שימוש בתוכנה כאמור.

(ב) בסעיף זה, "מידע כוזב" ו"פלט כוזב" - מידע או פלט שיש בהם כדי להטעות, בהתאם למטרות השימוש בהם.

כללי:

2. עבירות המחשב, על סוגיהן השונים, כרוכות לעתים רבות בפגיעה קשה באדם או בציבור. לעבירות אלה אפיונים ייחודיים הן בהיבט של מעשה העבירה והן בהיבט של תוצאותיו. ייחודיות זו עומדת ביסוד חקיקת חוק המחשבים הקובע איסורים מותאמים לעידן המחשב והאינטרנט, וזאת, בין היתר, על מנת לאפשר לרשויות האכיפה ליתן מענה אכיפתי ראוי ומותאם להתנהגות האסורה.

3. כעולה מלשון החוק, סעיף 3 לחוק המחשבים מתייחס הן להעברת מידע כוזב, הן לאחסונו והן לביצוע פעולות לגביו. כמו כן מתייחס הסעיף לכתיבת תוכנה, העברתה, אחסונה או שימוש בה.

<p>הנחיית פרקליט המדינה מספר 2.25 - מדיניות העמדה לדין על עבירה לפי סעיף 3 לחוק המחשבים - "מידע כוזב" או "פלט כוזב"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>ט' חשון תשע"ז, 10 נובמבר 2016</p>	

4. על פי לשונו המרחיבה של סעיף 3 לחוק, למעשה כל דבר שקר מכוון עשוי לבסס את יסודות העבירה. כיוון שכך, ועל מנת שכתבי אישום יוגשו רק במקרים המתאימים והראויים לכך, יפורטו להלן השיקולים המנחים בשאלת ההצדקה להעמדה לדין בעבירה זו.

התנויית מדיניות התביעה:

5. להלן תפורט רשימת שיקולים שבהתקיימותם **תגבר** הנטייה להעמדה לדין לפי סעיף 3 לחוק המחשבים (אין מדובר ברשימה ממצה):

(1) **היקף המידע הכוזב וטיבו** – ככל שהיקף המידע גדול יותר, וטיב המידע רגיש יותר כן יגבר האינטרס הציבורי שבהעמדה לדין;

(2) **מטרות השימוש האפשריות במידע הכוזב** – ככל שהתשתית הראייתית מלמדת על כוונה להשתמש במידע הכוזב לביצוע עבירות נוספות, כגון עבירות של קבלת דבר במרמה, כן יגבר האינטרס הציבורי שבהעמדה לדין;

(3) **הסיכון הטמון בשימוש במסמכים המזויפים** – כאשר מדובר במסמכים רשמיים לכאורה, שהינם כוזבים, כדוגמת מסמכים הנחזים לתעודות רשמיות או לרישיונות, או במסמכים בעלי ערך כלכלי גבוה, הרי שקיים סיכון מובנה לעשיית שימוש בהם וזאת אף אם לא נמצאה ראייה פוזיטיבית על כוונת שימוש כאמור, וממילא תגבר הנטייה להעמדה לדין;

(4) **קיומן של עבירות נלוות לעצם האחסון של המידע או התוכנה הכוזבת** – ככל שננקטו פעולות מעבר לעצם האחסון, כגון יצירת המידע הכוזב, העברתו לאחר, פרסומו ברבים או חדירה למחשב שלא כדין לצורך אחסנתו של המידע הכוזב או הפצתו – תגבר הנטייה להעמדה לדין;

(5) **מידת התכנון והתחכום שבמידע** – ככל שמידת התכנון והתחכום המגולמים במידע הכוזב עצמו, באופן יצירתו או השגתו, רבה יותר, כן תגבר הנטייה להעמיד לדין;

<p>הנחיית פרקליט המדינה מספר 2.25 - מדיניות העמדה לדין על עבירה לפי סעיף 3 לחוק המחשבים - "מידע כוזב" או "פלט כוזב"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>ט' חשון תשע"ז, 10 נובמבר 2016</p>	

(6) היקף תפוצת המידע הכוזב – ככל שההיקף רב יותר, כן תגבר הנטייה להעמיד לדין;

(7) מידת הנזק שנגרם או עלול היה להיגרם כתוצאה מהעברת המידע הכוזב או הפצתו – ככל שזו גדולה יותר, כן יגבר האינטרס הציבורי שבהעמדה לדין;

(8) קורבן העבירה המיועד – ככל שמעשה העבירה נעשה בקשר לקטינים, קשישים, חסרי ישע וכדו', או היה מכוון כלפיהם, תגבר הנטייה להעמדה לדין.

6. להלן יפורטו מקרים טיפוסיים בהם, ככלל, תקום הצדקה להעמיד לדין לפי סעיף 3 לחוק המחשבים:

(1) מקרי זיוף של קבצים (מסמכים, תמונות, קבצי קול ווידאו ועוד) באמצעות מחשב, אשר היו מצדיקים הגשת כתב אישום בגין זיוף אילו בוצעו בעולם הפיזי. ככל שמתקיים אינטרס ציבורי בהעמדה לדין, יש להעמיד לדין במקרים אלה בעבירה על סעיף 3 לחוק המחשבים, ולא בעבירת הזיוף. זאת, מאחר שעבירה על חוק המחשבים מותאמת באופן מלא יותר לסיטואציה העובדתית הנתונה וכן מבטאת את ההיבט הייחודי של הגנה על אמון המשתמשים במערכות הממוחשבות ובמידע הממוחשב. היבט זה גם מגולם בכך שהעונש בצדה של העבירה על סעיף 3 לחוק המחשבים הוא 5 שנות מאסר;

(2) החזקה וניהול של "מעבדות" ממוחשבות לזיוף מסמכים מסוגים שונים, לרבות החזקת תוכנות ייעודיות ו/או תבניות של מסמכים רשמיים כאמור;

(3) עריכת רישומים כוזבים במערכות ממוחשבות של תאגידים, כגון באמצעות הזנת הוראות כוזבות או נתונים כוזבים במחשבי בנק או במערכת הנהלת החשבונות בתאגידים אחרים. במקרה כזה, לצד העבירה על סעיף 3 לחוק המחשבים, עשויה לקום גם עבירה על סעיף 423 לחוק העונשין (רישום כוזב במסמכי תאגיד), בהתקיים יסודות מסוימים נוספים (מעמדו של עורך הרישום הכוזב כמייסד, מנהל, חבר או עובד בתאגיד, וכוונה לרמות).

ככלל, בהתקיים יסודות שתי העבירות, יש להעמיד לדין בשתי העבירות, וזאת כיוון שהעבירה על סעיף 423 משרתת תכלית של הגנה על התאגיד, על ציבור המשקיעים, ועל

<p>הנחיית פרקליט המדינה מספר 2.25 - מדיניות העמדה לדין על עבירה לפי סעיף 3 לחוק המחשבים - "מידע כוזב" או "פלט כוזב"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>ט' חשון תשע"ז, 10 נובמבר 2016</p>	

גורמים הבאים במגע עם התאגיד, בעוד שהעבירה על סעיף 3 לחוק המחשבים משרתת תכלית של הגנה על האמון במערכות הממוחשבות וההסתמכות על מידע ממוחשב;

(4) שימוש בתוכנה שתוצריה הם מידע כוזב או פלט כוזב במטרה לבצע עבירות נוספות. כך לדוגמה, שימוש בתוכנות ייעודיות להפקת מספרים כוזבים של כרטיסי אשראי;

(5) יצירה או שימוש ב"דפיי" אינטרנט שמטרתם "דיוג" ("פישנינג")¹ לצורך איסוף פרטי משתמשים וסיסמאות או מידע אחר כשהדבר נעשה תוך שימוש, אחסנה או העברה של מידע כוזב. במקרה כזה, היצירה והשימוש בדף המתחזה (דף ה"פישנינג") עשויים לעלות כדי עבירה על סעיף 3(א)(1) לחוק המחשבים, בעוד שהעתקת המידע האישי עשויה לעלות כדי עבירה על סעיף 2(5) לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א – 1981.

(6) התחזות כאחר באמצעים ממוחשבים במטרה להונות, באופן המקים עבירה על סעיף 441 לחוק העונשין, התשל"ז – 1977 (להלן: "חוק העונשין")². במקרה כזה, ככל שבוצעו גם פעולות של יצירה או העברה של מידע כוזב, תקום עבירה לפי סעיף 3 לחוק המחשבים, לצד העבירה של ההתחזות כאחר לפי סעיף 441 לחוק העונשין.

ככלל, ככל שמתקיים אינטרס ציבורי בהעמדה לדין, יש להעמיד לדין בשתי העבירות: הן זו שמגולמת בסעיף 3 לחוק המחשבים (המשרתת תכלית של הגנה על האמון במערכות הממוחשבות ומניעת הונאה מקוונת), והן בעבירה על סעיף 441 לחוק העונשין (המגנה בנוסף על ההיבט של הנזק העלול להיגרם לאדם שזהותו "נגנבה" על-ידי המתחזה).

7. בשונה מן המקרים המנויים לעיל, ישנם מקרים אשר עובר לחקיקת חוק המחשבים, לא הייתה מתגבשת בגינם עבירה פלילית ככל שלא התלוו אליהם עבירות נוספות. לאחר חקיקת החוק מקרים אלה נכללים לכאורה בגדר סעיף 3 ומקימים אחריות פלילית. שאלת הגשת כתב

¹ הכוונה ב"דיוג" ("פישנינג") ליצירה והצגה של דפי אינטרנט המתחזים לדפי אינטרנט מוכרים אחרים (כגון אתר של בנק, של שירות דוא"ל או של רשת חברתית) המעוניינים לקבל מידע אישי, כגון שם משתמש או סיסמה ממשתמש האינטרנט. לרוב שולח הגורם המתחזה הודעת דוא"ל או הודעה בתוכנה להעברת מסרים מיידיים, ובה מתבקש משתמש האינטרנט ללחוץ על קישור אל אתר האינטרנט המתחזה. לאחר לחיצה על הקישור ותחת מצג השווא, מתבקש משתמש האינטרנט להקליד את פרטיו האישיים, כביכול לשם זיהוי.

² סעיף 441 לחוק העונשין שכותרתו "התחזות כאדם אחר" קובע: "המתליצג בכזב כאדם אחר, חי או מת, בכוונה להונות, דינו – מאסר שלוש שנים; התייצג כאדם הזכאי על פי צוואה או על פי דין לנכס פלוני והוא עושה זאת כדי להשיג את הנכס או את החזקתו, דינו – מאסר חמש שנים".

<p>הנחיית פרקליט המדינה מספר 2.25 - מדיניות העמדה לדין על עבירה לפי סעיף 3 לחוק המחשבים - "מידע כוזב" או "פלט כוזב"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>ט' חשון תשע"ז, 10 נובמבר 2016</p>	

אישום במקרים אלה, המפורטים להלן, תיבחן לאור השיקולים הכלליים המנויים לעיל בסעיף 5, בשים לב להבחנה כי המדובר בהתנהגויות שאינן אסורות כשלעצמן כאשר הן מתרחשות בעולם הפיזי ולא הממוחשב, ובשים לב להסתייגויות שיימנו להלן בסעיפים 8-9:

(1) החזקה "סתם" של מסמכים ממוחשבים מזויפים, בין אם המחזיק הוא שזייף אותם ובין אם לאו, ומבלי שידוע אם נעשה שימוש כלשהו במסמך המזויף. במקרה כזה מתקיימת העבירה לפי סעיף 3(א)(1) לחוק המחשבים, שכן התנהגות זו נחשבת ל"אחסון במחשב" של "מידע כוזב". יוער כי פעולת ההחזקה של המסמך הממוחשב המזויף, מבלי שהמחזיק הוא זה שזייף את המסמך, אינה מקימה עבירה של זיוף סתם או שימוש במסמך מזויף, לפי סעיפים 418 רישא ו-420 לחוק העונשין. כאמור, ההחלטה אם להעמיד לדין במקרה כזה, תיגזר מכלל נסיבות המקרה, ובמיוחד מהשאלה לשם מה הוחזק מסמך זה.

(2) יצירה, שליחה או פרסום של מידע או מסמך שקרי, אך לא מזויף, באמצעות המחשב. לדוגמה: יצירת "דף" אישי בזהות בדויה ברשת חברתית (להבדיל מהתחזות כאדם אחר), פרסום תגובה או פוסט בדויה באינטרנט, שימוש בדמות בדויה באתרים שונים וכדו'. גם במקרה כזה מתקיימים לכאורה יסודות העבירה דנן. יובהר לעניין זה, כי שאלת המניע או סוג השימוש שנעשה או שעתיד היה להיעשות בזהות הבדויה או במידע השקרי, יהווה שיקול מרכזי לעניין העמדה לדין. כך לדוגמא, יצירת דף אישי בזהות בדויה ברשת חברתית, שלא נעשתה לצורך קידום מטרה פלילית, או מטרה אסורה אחרת – ככלל, לא תצדיק העמדה לדין בעבירה על סעיף 3 לחוק המחשבים, בעוד שיצירת פרופיל אישי בזהות בדויה למטרה פלילית, או מטרה אסורה אחרת, ככלל, תצדיק העמדה לדין. לדוגמה: מקרה של בגיר המתחזה לקטין לצורך יצירת קשר מיני עם קטין, הצעיר ממנו ביותר משנתיים – ככלל, יצדיק העמדה לדין בעבירה על סעיף 3 לחוק המחשבים.

8. לצורך החלטה על העמדה לדין יש לנסות להבחין בין פלטפורמות מקוונות, בהן מטרות השימוש מחייבות או מניבות ציפייה לאמירת אמת לבין פלטפורמות מקוונות, בהן אין דרישה או ציפייה כזאת. בעניין זה, יש ליתן את הדעת לכך שברשתות חברתיות מסוימות, בקהילות וירטואליות שונות וביישומים נוספים, מקובלת פעילות אנונימית או פסבדונימית, הכוללת שימוש בזהויות בדויות, ב"משחקי תפקידים" וכו', שלא לצורך ביצוע עבירות. במקרים אלה, ועל דרך הכלל, פרסום מידע כוזב לא ייתפש כעניין פסול או אסור. עם זאת, אין באמור בסעיף זה כדי להקנות חסינות למשתמשים בפלטפורמות אלה מפני העמדה לדין בעבירה של מידע

<p>הנחיית פרקליט המדינה מספר 2.25 - מדיניות העמדה לדין על עבירה לפי סעיף 3 לחוק המחשבים - "מידע כוזב" או "פלט כוזב"</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>ט' חשון תשע"ז, 10 נובמבר 2016</p>	

כוזב, התחזות כאחר, קבלת דבר במרמה או בתחבולה וכיו"ב, כאשר מוכח כי הנקיטה באנונימיות או בזהויות בדויות נעשתה למטרות אסורות.

9. מבלי לגרוע מהאמור בהנחיה זו, ובשל תחולתה הרחבה של העבירה לפי סעיף 3 לחוק המחשבים, התביעה תיתן דעתה, טרם החלטה על הגשת כתב אישום, לשאלה האם יש בהתנהגות / פעילות שנעשתה **כדי לפגוע בערך חברתי מוגן במידה המצדיקה העמדה לדין פלילי**. זאת, תוך מתן משקל, בין היתר, למהות המעשה, תכליתו, המניע לו, מידת וסוג הפגיעה הפוטנציאלית או הממשית שארעה בשלו ומידת הסטייה מנורמת התנהגות ראויה הגלומה בו.